

Beslutningsforslag nr. B 10. Fremsat den 29. oktober 1991 af Kim Behnke (FP), Ole Donner (FP), Pia Kjærsgaard (FP) og Poul Nødgaard (FP)

Forslag til folketingsbeslutning

om privatisering af Bibliotekscentralen A/S

Folketinget pålægger regeringen at sikre privatisering af Bibliotekscentralen A/S på følgende betingelser:

- 1) Inden den 1. december 1991 udbyder kulturministeren på vegne af regeringen Bibliotekscentralens opgaver i licitation.
- 2) Der tildeles vinderen af den under punkt 1 nævnte udlicitering koncession på alle de opgaver vedrørende Nationalbibliografien, der til dato er blevet løst af Bibliotekscentralen A/S.
- 3) Opgaver vedrørende Nationalbibliografien, der hidtil har været udført af Det Kongelige Bibliotek, overgår til det selskab, der har vundet den under punkt 1 og 2 nævnte licitation.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Store dele af den private forlagsbranche, boghandlerne og bibliotekerne har ønsket en privatisering af de opgaver, Bibliotekscentralen A/S og Det Kongelige Bibliotek hidtil har udført.

I Weekendavisen fredag den 4. oktober 1991 tilkendegav forlaget Gyldendals direktør, Kurt Fromberg, at Gyldendal på kort sigt ville kunne overtage registreringen af de nationalbibliografiske data, da der i vid udstrækning var tale om et tidssvarende edb-system.

Mandag den 14. oktober 1991 bekendtgjordes det, at Gyldendal, Kommunernes Landsforening (KL) og Københavns Kommune havde oprettet »Dansk Biblioteksservice A/S« til afløsning for Bibliotekscentralen A/S. De tre investorer overtog med regeringens godkendelse Bibliotekscentralens databaser og andre opgaver for 20 mio. kr. Hermed modtager de forskellige kreditorer næppe mere end 4 pct. af deres tilgodehavender, mens et svensk tilbud fra Bibliotekstjenst A/B ville kunne have givet kreditorerne en dækning på cirka 30 pct. Det svenske selskab havde samtidig garanteret, at det ville overtage samtlige Bibliotekscentralen A/S' opgaver. Det nye selskab med offentlig deltagelse har afvist at overtage samtlige disse forpligtelser.

Det svenske firma kunne imidlertid ikke få tilladelse til at overtage Bibliotekscentralen A/S i fuld udstrækning, da kulturminister Grethe Rostbøll modsatte sig, at nationalbibliografien overgik til et udenlandsk selskabs administration, også selv om dette selskab har stor erfaring med netop denne slags opgaver.

Det nye selskab har en aktiekapital på 7,5 mio. kr., hvoraf KL har de 4 mio. kr., Gyldendal 2,5 mio. kr. og Københavns Kommune 1 mio. kr. Staten er ikke involveret i selskabet, men har indgået en kontrakt på 10 år med Dansk Biblioteksservice A/S om administration af nationalbibliografien. Det bemærkelsesværdige i hele dette hændelsesforløb er, at det er første gang et fælleskommunalt selskab (KL) sammen

med private interesser har indgået i fælles ejerskab af en virksomhed. Dette er særdeles uheldigt, da det offentliges indflydelse på markedet hermed forøges gennem dulgte operationer.

Den fælleskommunale concern med 15 kommunalt kontrollerede virksomheder bevæger sig hermed afgørende ud over tidligere fastsatte grænser for offentlig medvirken til »privat« produktion. Det er derfor særdeles betænkeligt, om man gennem denne selskabskonstruktion får skabt præcedens for kommunalt joint venture med private firmaer. De kommunale forvaltningsprincipper kan ved denne ændring blive ændret i væsentlig grad i fremtidige forhold. I øvrigt er det bemærkelsesværdigt, at de kommunale instanser kan få lov til at flytte hegnspælene så langt ind på det private område netop under en borgerlig regering.

Bibliotekerne har i en årrække betalt overpriser for de serviceydelser, Bibliotekscentralen har leveret, da indtægterne fra disse har skullet finansiere det under-skudsgivende datterselskab BC-inventar, der er en egentlig produktionsvirksomhed til fremstilling af biblioteksinventar. Samtidig har staten i en årrække ydet direkte tilskud til Bibliotekscentralen A/S. På finanslovsforslaget for 1992 budgetteres med et tilskud på 14,3 mio. kroner. Samtidig har kommunerne betalt en pris for forskellige katalogydelser, der langt har oversteget den reelle pris. Den samlede offentlige besparelse ved en privatisering af opgaverne vil derfor overstige de 14,3 mio. kroner på finansloven.

Flere steder i udlandet foretages de nationalbibliografiske registreringsopgaver af private virksomheder. Derfor er der ikke tale om, at det nødvendigvis er en offentlig opgave at foretage denne registrering. Med den misforvaltning af de offentlige midler, som Bibliotekscentralen A/S har udført med hensyn til udenlandsk produktionsvirksomhed gennem datterselskabet BC-inventar, er det værd at overveje, om ikke netop nationalbibliografien er for vigtig en opgave til, at man kan overlade den til offentlige institutioner.

Også i Danmark har bogfortegnelsen i starten været privat. I 1851 udgav G. E. C. Gad en »Maanedlig dansk Bogfortegnelse«. Først efter 10 års privat arbejde udgav Det Kongelige Biblioteks danske afdeling under ledelse af Frederik Fabricius: »Dansk Bogfortegnelse for Aarene 1841-58«. Først her startede den egentlige offentlige bogfortegnelse. Det private islæt forsvandt dog ikke før 1934. Frem til dette år blev opgaverne i forbindelse med bogfortegnelsen udført som privat lønnet arbejde. Først i 1945 overgik arbejdet med bogfortegnelsen fuldstændig til Bibliotekscentralen. I 1986 overgik finansieringen af Bibliotekscentralen fra statslige tilskud til at være fuldt finansieret over finansloven.

Allerede i 1985 blev regeringen ved daværende kulturminister Mimi Jakobsen (CD) advaret om, at der var en betragtelig økonomisk læk mellem Bibliotekscentralen A/S og datterselskabet BC Inventar A/S. Den 10. januar 1985 gjorde Grosserer-Societetet i et brev kulturministeren opmærksom på de kritiske forhold. I august 1991 krævede formanden for Grosserer-Societetet, Klavs Olsen, at Bibliotekscentralen A/S blev privatiseret.

Siden 1988 har det fælleskommunalt ejede Bibliotekscentralen A/S foretaget en række betænkelige dispositioner af regnskabsmæssig karakter. Dagbladet Information kunne i en større artikel den 14. august 1991 påvise, at BC Inventar pyntede på regnskaberne ved at »låne« fra 1987-regnskabet. En del af 1987-regnskabets overskud overføres uden kommentarer til 1988.

Samtidig ændredes opgørelsesmetoden på varelageret, hvorefter værdien af lageret blev opskrevet.

Koncernens ejendomme prisfastsattes over den offentlige vurdering.

Markedsføringsudgifter bogførtes som investeringer.

1989-regnskabsperioden forlængedes med 3 måneder, hvormed koncernen oplevede to perioder med »højsæson«.

1989-90-regnskabet introducerede atter nye regnskabsprincipper for lageropgørelsen. Der blev sminket regnskaber for 9 mio. kr.

Afskrivningerne gennemførtes ikke før i absolut sidste øjeblik.

Umiddelbart før regnskabsperioden 1989-90 udløb, forsøgte Bibliotekscentralen A/S at fusionere med Indbindingscentralen, der ligeledes var ejet af Danmarks Biblioteksforening. Samtidig var der en del gengangere mellem de to firmaers bestyrelser. Indbindingscentralen havde på dette tidspunkt en formue på 22 mio. kr., hvorfor det naturligt var af interesse for Bibliotekscentralen A/S at fusionere med

denne »pengetank«. Bibliotekscentralen A/S endte sine dage med en gæld på mere end 50 mio. kr.

Den Danske Nationalbibliografi (både Bibliotekscentralen og Det kongelige Bibliotek) omfatter:

- Dansk Bogfortegnelse. (Registrerer danske bøger).
- Dansk Periodicafortegnelse. (Registrerer aviser, tidsskrifter og årspublikationer samt serier).
- Dansk Musikfortegnelse. (Registrerer noder).
- Danske Musikoptagelser: grammofonplader og lydånd. (Registrerer lydoptagelser af musik).
- Dansk Lydfortegnelse. (Registrerer fonogrammer, grammofonplader og lydånd, hvor musik ikke har den primære funktion).
- Dansk Billedfortegnelse. (Registrerer diasserier, film, transparenter, videobånd og videoplader, som kan købes, lånes eller lejes).
- Bibliografi over Danmarks Offentlige Publikationer. (Registrerer publikationer udgivet af den danske stat).
- Dania Polyglotta. (Registrerer fremmedsproget litteratur om Danmark og fremmedsprogede bøger af dansk interesse udgivet i udlandet).
- Dansk Artikelindeks. (Registrerer artikler fra aviser, tidsskrifter og årspublikationer).
- Artikler i Bøger. (Registrerer artikler fra bøger).
- Dansk Anmeldelsesregister. (Registrerer anmeldelser fra aviser, tidsskrifter og årspublikationer).
- Grønlandsk Avis- og Tidsskriftserieindeks. (Registrerer artikler, der har relation til Grønland og grønlandske forhold).

Bemærkninger til beslutningsforslagets enkelte punkter

Forslagsstillerne stiller sig velvilligt over for ændringsforslag til de enkelte punkter og den specifikke fremgangsmåde i privatiseringen, så længe privatiseringen af de vigtige nationalbibliografiske registreringsopgaver gennemføres. Opgaven er simpelt hen for vigtig til, at vi kan overlade det til offentlig administration.

Til punkt 1

Alle inden- og udenlandske private virksomheder skal kunne byde ved licitationen med halv- og heloffentlige institutioner og virksomheder som eneste undtagelse.

Licitationen gennemføres gennem annoncer i dagspressen indrykket af kulturministeren. I annoncerne opfordres private selskaber til at give tilbud på overtagelsen af de nationalbibliografiske registreringsopgaver. Når tilbudene er indløbet inden det fastsatte tidspunkt, der måske skal fastsættes til et senere tidspunkt end den 1. december 1991, hvis den

fastsatte tidsramme viser sig for snæver, skal de vurderes med henblik på det mulige provenu. Hvis ingen selskaber skulle vise sig interesseret i at betale for koncessionsrettighederne, bør det tilstræbes, at der betales det mindst mulige beløb til koncessionsindehaverne.

I det omfang der opnås et provenu ved privatiseringen af opgaverne i forbindelse med registrering af de nationalbibliografiske data, skal dette bruges til skattelettelser. De herved opnåede besparelser er af den type, som er gældende hvert år, hvorfor provenuet kan anvendes til skattelettelser. Eventuelle engangsindtægter eller besparelser anvendes derimod til nedbringelse af statsgælden.

Til punkt 2

Formålet med dette beslutningsforslag er, at registreringen af de nationalbiografiske data bliver privatiseret, og samtidig sikres det, at registreringen bliver varetaget på en forsvarlig måde, og at disse vigtige opgaver kan varetages på en for brugerne tilfredsstillende og kontinuerlig måde. Den koncession, der gives til vinderen af licitationen, skal meget specifikt præcisere de opgaver, der skal udføres i forbindelse

med nationalbibliografien. Samtidig skal koncessionen gøres tidsbegrænset, for eksempel til 5 år, hvorefter det skal vurderes, om opgaverne er udført tilfredsstillende. Hvis dette ikke er tilfældet, skal der laves en ny licitation over opgaverne.

Til punkt 3

Forslagsstillerne ønsker, at de opgaver, Bibliotekscentralen hidtil har varetaget i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek, skal overgå til privat administration under koncession. Den samarbejdsaftale, der er indgået mellem Bibliotekscentralen A/S og Det Kongelige Bibliotek (jf. bilag 1), skal ophæves. Den del af de nationalbibliografiske registreringer, der hidtil er foretaget af Det Kongelige Bibliotek, overgår til den under punkt 1 fundne virksomhed. Af kulturministerens svar på spørgsmål nr. 9 fra Folketingets Finansudvalg i folketingsåret 1991-92, bilag 21-01 (jf. bilag 2 til dette beslutningsforslag) fremgår det, at der sker meget dobbeltarbejde. Med dette beslutningsforslags gennemførelse kan dobbeltarbejdet bringes til ophør.

Bilag 1

Samarbejdsaftale

Mellem Det kongelige Bibliotek (KB) og Bibliotekscentralen A/S (BC) er d.d. indgået følgende samarbejdsaftale.

Aftalens formål er at sikre rationelle samarbejdsformer med henblik på gensidig udnyttelse af de nationalbibliografiske registreringer, som foretages i de 2 institutioner.

Aftalen omfatter KB's og BC's samarbejde vedrørende:

– Følgende nationalbibliografiske fortegnelser:

- Dansk Bogfortegnelse
- Dansk Periodicafortegnelse
- Dansk Kortfortegnelse
- Dansk Musikfortegnelse
- Grønlandsk Avis- og Tidsskrift-index

– Andet

1. Nationalbibliografiske fortegnelser

1.1 Dansk bogfortegnelse.

1.1.1 Samarbejdet omfatter periodicaregistrering, dokumentudveksling, dataudveksling samt publicering.

1.1.2 BC er ansvarlig for redigeringen af Dansk bogfortegnelse.

1.1.3 BC er ansvarlig for registreringen af alle monografier.

1.1.4 KB er ansvarlig for registreringen af alle periodica på titelniveau.

1.1.5 BC er ansvarlig for registreringen af alle periodica på bindniveau, dvs. monografi-

serier og årbøger. De enkelte bind af disse betragtes som monografier.

1.3 Dansk kortfortegnelse.

1.3.1 Samarbejdet omfatter publicering.

1.3.2 KB er ansvarlig for redigeringen af og registreringen til Dansk kortfortegnelse.

1.3.3 KB stiller sine data til rådighed for BC i maskinlæsbar form.

1.3.4 BC er ansvarlig for publiceringen af Dansk kortfortegnelse i Dansk bogfortegnelse.

1.3.5 BC producerer særtryk af Dansk kortfortegnelse med selvstændigt heltitelblad.

1.3.6 KB modtager uden beregning et aftalt antal eksemplarer af særtrykket.

1.4 Dansk musikfortegnelse.

1.4.1 Samarbejdet omfatter publicering, dokumentudveksling og datalevering.

1.4.2 KB er ansvarlig for registreringen til og redigeringen af Dansk musikfortegnelse.

1.4.3 KB stiller sine registreringer til rådighed for BC i maskinlæsbar form.

1.4.4 KB udlåner musikallier, som KB har modtaget via pligtafleveringen, til BC.

1.4.5 BC orienterer KB om udenlandske danica, som BC får kendskab til.

1.4.6 BC er ansvarlig for publiceringen af Dansk musikfortegnelse.

1.4.7 KB modtager uden beregning et aftalt antal eksemplarer.

1.5 Grønlandsk avis- og tidsskrift-index.

1.5.1 Samarbejdet omfatter publicering.

Bilag 2

Et af Folketingets Finansudvalgs spørgsmål til kulturministeren i forbindelse med behandlingen af Forslag til Finanslov for 1992 og kulturministerens besvarelse heraf*Ad § 21.31.11. Det Kongelige Bibliotek**Spørgsmål nr. 9:*

»I hvor høj grad udfører Det Kongelige Bibliotek og Bibliotekscentralen samme nationalbibliografiske funktioner?«

Svar:

Det Kongelige Bibliotek modtager i henhold til pligtafleveringsloven alt, som trykkes i Danmark, og dette materiale registreres i bibliotekets katalog.

Bibliotekscentralen registrerer nationalbibliografiske data, som indgår i en række forteg-

nelser og indekser, hvoraf de væsentligste er Dansk bogfortegnelse og Dansk anmeldelsesindeks.

Det er således i høj grad det samme materiale, som indgår i både Det Kongelige Biblioteks database over dansk litteratur og Bibliotekscentralens database.

For så vidt muligt at undgå dobbeltarbejde er der indgået en samarbejdsaftale mellem Det kongelige Bibliotek og Bibliotekscentralen, således at parterne kan genbruge hinandens arbejde. Samarbejdsaftalen vedlægges til orientering.

GRETHE F. ROSTBØLL

/ Mikael H. Rasmussen